

TEZĂ DE ABILITARE

Dreptul procesual civil român -restaurare, sincronizare, evoluție

Conf.univ.dr. Sebastian Spinei
Universitatea Lucian Blaga din Sibiu
Facultatea de Drept

REZUMAT

Teza de abilitare intitulată **Dreptul procesual civil român -restaurare, sincronizare, evoluție** cuprinde principalele rezultate ale activității academice, științifice și profesionale ale candidatului, precum și direcțiile de evoluție și dezvoltare a carierei .

I. Realizări privind activitatea didactică, științifică și profesională

A. Activitatea didactică

În prezent, sunt cadru didactic titular al Universității Lucian Blaga din Sibiu, Facultatea de Drept.

Începând cu anul universitar 2000-2001 am parcurs toate etapele carierei academice, de la preparator asociat la conferențiar universitar titular (din anul 2013), susținând cursuri și seminarii la materiile Drept procesual civil, Organizarea sistemului judiciar, Organizarea profesiilor juridice liberale, Executare silită civilă, etc. Deasemenea, am predat cursuri la nivel Master. Am coordonat și coordonez lucrări de licență și dizertație în domeniul disciplinelor amintite.

Am încercat să prezint și să analizez tematica disciplinelor menționate în mod complet, exact, accesibil, furnizând explicațiile, corelațiile și exemplele practice necesare pentru înțelegerea corectă a sensului și funcționării instituțiilor studiate. Un rol important în acest scop l-a avut și activitatea practică pe care am desfășurat-o timp îndelungat (1997-2008) ca și avocat în cadrul Baroului Sibiu, dar și asimilarea celor mai noi soluții și teze oferite de doctrina și jurisprudența

noastră și cea străină, cât și a modificărilor legislative. Nu în ultimul rând, lucrările pe care le-am elaborat au fost resurse importante pentru pregătirea studenților și masteranzilor.

Am făcut parte din comisii de evaluare și susținere publică a unor teze de doctorat din domeniul Dreptului procesual civil la Universitatea din Timișoara și Universitatea Lucian Blaga din Sibiu.

Am susținut cursuri și prelegeri la activități profesionale organizate de Baroul Sibiu, Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților, Centrul Național de Pregătire și Perfecționare a Executorilor Judecătorești, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, etc.

Am fost invitat și am susținut prelegeri la conferințe ale doctoranzilor din Ungaria, la Facultatea de Drept a Universității Catolice Pázmány Péter din Budapesta. Deasemenea, în mai multe rânduri, la cursul (*Post-graduate open course*) *Public and Private Justice* organizat la *Inter University Centre Dubrovnik*.

B. Activitatea științifică și profesională

Activitatea de cercetare științifică s-a dezvoltat în principal în domeniul Dreptului procesual civil, pe multiple teme din Procedură, dar și în domenii conexe – în condițiile însă în care acestea fac parte din Dreptul procesual (în sens larg, în care, în alte sisteme, acesta mai este denumit și Drept Judiciar Privat). Este vorba de Organizarea profesiilor juridice liberale, Organizarea sistemului judiciar și Executare silită. Deasemenea, în domenii pe care le-aș putea cataloga ca fiind unele de graniță sau de confluență a procedurii cu alte materii – Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența CEDO, acțiunile colective, dreptul administrativ (în privința problemei poziției executorului judecătoresc în procedurile judiciare), dreptul civil, etc.

Studiile doctorale le-am realizat în cadrul Facultății de Drept din Sibiu, sub coordonarea și îndrumarea profesorului Ioan Leș, finalizându-le prin elaborarea și susținerea publică (în anul 2007) a tezei intitulată *Recursul în procesul civil*.

Am avut ulterior șansa continuării activității de cercetare în cadrul unui program post-doctoral.

La finalul programului, a fost elaborată o altă lucrare, intitulată *Reglementarea căilor de atac în dreptul procesual civil. Drept român și drept*

comparat, în care a fost continuată și dezvoltată cercetarea doctorală, în condițiile în care am putut avea acces și la un aparat bibliografic amplu și deosebit de important și relevant.

Am avut totodată, începând aproximativ din anul 2010, ocazia de a fi angrenat în mod constant într-o serie de manifestări științifice – conferințe, congrese, etc., la nivel național și în mod special la nivel internațional, extrem de benefice pentru identificarea unor teme și soluții de cea mai mare actualitate în dreptul contemporan, dar și pentru înțelegerea deplină a unor reguli și instituții clasice ale procedurii civile .

Activitatea desfășurată pe plan internațional s-a concretizat și în primirea, în anul 2010, în cadrul *International Association of Procedural Law (I.A.P.L.)*, la invitația și cu susținerea profesorului Marcel Storme, și a profesorului Janet Walker de la *Osgoode Hall Law School* din Toronto. Am colaborat și cu revista Asociației, *International Journal of Procedural Law*.

Atât în paralel cu studiile de nivel doctoral și post-doctoral, cât și ulterior finalizării acestora, am abordat o serie de teme diferite, particulare, valorificate prin elaborarea unor cărți, articole și studii ori prin susținerea unor prelegeri la conferințe științifice sau profesionale.

Amintesc deasemenea colaborările punctuale concretizate în note și răspunsuri la solicitarea unor colegi din străinătate .

Am publicat peste 40 de articole și studii, majoritatea la revistele cele mai importante din România (*Dreptul, Revista Română de Drept Privat, Pandectele Române, Curierul Judiciar*); un număr important de lucrări au fost publicate în străinătate (*Intersentia, Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, TMC Asser Press, Bruylant*).

Am publicat deasemenea șapte cărți (în calitate de autor sau coautor).

Lucrarea *Căile de atac în dreptul procesual civil – drept român și drept comparat* s-a numărat între cele cinci lucrări nominalizate pentru Premiile Revistei Române de Drept Privat, pentru cea mai bună monografie a anului 2013 pe teme de drept privat.

Tratatul de drept procesual civil (vol. II, sub coordonarea profesorului Ioan Leș) a obținut Premiul Mihail Eliescu pentru cea mai bună lucrare din domeniul dreptului privat în anul 2015 în cadrul Premiilor Științifice ale Uniunii Juriștilor din România.

Mai arăt faptul că fac parte din comitetele științifice sau de redacție al unor reviste naționale de prestigiu - *Revista Română de Drept Privat, Revista*

Română de Executare Silită, Revista de Științe Juridice – Facultatea de Drept din Craiova, Acta Universitatis Lucian Blaga.

Menționez o parte din lucrările publicate - **Considerations on the Romanian legal profession system** (în *The Landscape of the Legal Professions in Europe and the USA: Continuity and Change*, Intersentia Cambridge-Antwerp-Portland, 2011), **Romanian Civil Procedure. The reform cycles** – (în *Civil Litigation in a Globalising World*, TMC Asser Press, The Hague, 2012), **Rules of Evidence in Romanian Civil Procedure and their impact on Truth and Efficiency** (în *Truth and Efficiency in Civil Litigation*, Intersentia, 2012), **Evidence in Civil Law – Romania**, Lex Localis Press, Maribor, 2015, **Tiers et procédure – Roumanie** (în *Les tiers. Journées panaméennes - Association Henri Capitant*, Éditions Bruylant, Bruxelles, 2016), **The Right Principles –What Outcome? Fundamental procedural rights and their implementation in Romanian Civil Procedure and other legal systems** (Intersentia, 2017), **Rules of Arbitration in the Romanian New Code of Civil Procedure** (*Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften*, 2017).

II. Planuri de evoluție și dezvoltare a carierei

Unul din principiile pe care îmi propun să le urmez în viitor este acela al formării de echipe de lucru – la toate nivelele de studiu – licență, Master, doctorat.

Principiul va putea fi valorificat și prin organizarea periodică de workshopuri, seminarii și conferințe naționale și internaționale, cu participarea studenților și doctoranzilor.

Îmi propun, deasemenea, organizarea de simulări ale unor activități practice în domeniu, de tipul proceselor simulate.

Deasemenea, organizarea de prelegeri susținute de invitați din țară și străinătate. Tot ca principiu, îmi propun continuarea colaborărilor și cooperării cu parteneri naționali și internaționali.

Am în vedere continuarea activității de cercetare pe teme deja antamate și schițate, precum acțiunile colective, fundamentele și reglementarea instituției procurorului, competența în materia acțiunii de partaj, sesizarea instanței prin intermediul excepției, căile de rezolvare a conflictelor de competență, măsurile provizorii, calitatea procesuală a executorului judecătoresc, acțiunile în constatare, acțiunile posesorii, etc.

Sunt teme pe care îmi propun să le dezvolt prin publicare de articole și studii în reviste din țară și din străinătate.

Deasemenea, intenționez să elaborez (ori actualizez) cursuri și manuale care să acopere materiile predate, și care să poată fi ulterior dezvoltate și adăugite.

Intenționez să organizez, cu implicarea, eventual, a Centrelor de Cercetare ale Facultății, o serie de conferințe, urmate de publicarea lucrărilor prezentate în volume de studii, cu implicarea partenerilor din țară și din străinătate.

III. Conținutul principalelor rezultate ale activității de cercetare

Introducere

În cazul fiecăreia din lucrările pe care le-am elaborat, acolo unde a fost posibil, am fost condus de un deziderat și un principiu – acela de a aduce o contribuție, de a spune ceva nou, diferit, superior stadiului doctrinei de la momentul respectiv. Am încercat să procedez de această manieră atât în scrieri cât și în materialele pregătite pentru prelegeri.

Aceste contribuții au fost importante și bine primite de mediul academic și profesional.

În cadrul demersurilor de cercetare-documentare și elaborare a lucrărilor am urmărit și aplicat o serie de principii și metode vizibile în mod constant în conținutul rezultatelor activităților întreprinse.

Am urmărit, astfel, identificarea marilor fundamente ale instituțiilor analizate, a caracteristicilor definitorii ale acestora; în analiza și implementarea regulilor care le pot governa nu se poate face abstracție de aceste date esențiale.

Identificarea și aplicarea consecventă a acestor date fundamentale poate conduce la rezultatele corespunzătoare în privința calității reglementărilor adoptate cât și a calității interpretării textelor legale.

Am urmărit în cursul cercetării să contribui la realizarea unei serii de obiective: recuperarea unui decalaj între dreptul nostru și dreptul procesual al altor state, decalaj inerent, cauzat de deceniile de izolare la care știința dreptului a fost supusă în România; recuperarea unor acumulări realizate până la un anumit moment dar apoi estompeate ori cu totul pierdute; în consecință, aliniere ori sincronizare la noile tendințe și soluții din dreptul contemporan și dezvoltarea dreptului nostru procesual.

Am utilizat și aplicat metode diverse – identificarea și relevarea rațiunii normei ori a instituției; metoda comparatistă, prin explorarea modului în care

situația ori instituția analizată este reglementată în alte sisteme; metoda contextualizării, prin identificarea ambientului juridic, cultural ori social-politic în care a fost adoptată norma ori instituția analizată; metoda utilizării instrumentelor logicii formale, ale terminologiei, etimologiei, semanticii, etc.; metoda explorării relației dintre instituție și funcția acesteia.

Am urmărit, așadar, ideea de dezvoltare a dreptului nostru, fiind un susținător al procedurii, practicat de atâtea ori în dreptul nostru, dar și pe plan mondial, al importului – dar al importului relevant și temeinic, cu analiza contextului în care funcționează instituția care servește drept model și a consecințelor împrumutului. Am și prezentat metodologia adoptată în alte țări în ipoteza unor asemenea transplanturi.

Cred că am aplicat în mod corespunzător în activitatea mea principiile care trebuie să guverneze funcția de cercetare și dezvoltare și am exercitat rolul care trebuie să revină cercetătorului, doctrinei, în cadrul științei și practicii dreptului.

Teme prezentate.

Un domeniu analizat în mod consistent în cadrul activității de cercetare este materia dreptului judiciar, în special aceea a căilor de atac.

În cadrul acesteia am cercetat un număr semnificativ de teme.

Una dintre ele este instituția Casației, pe care am analizat-o pe larg în cadrul mai multor proiecte. Am explicat natura și funcțiile acestui sistem, componentele ei (recursul în casație și recursurile speciale - recursul în interesul legii, recursul pentru exces de putere) și relațiile dintre ele, diferențele fundamentale dintre recurs și apel ș.a.m.d.

Pentru explicarea evoluției instituțiilor din dreptul nostru procesual civil am analizat contextele reglementărilor succesive în materie, prezentând, între altele, sursele Codului de procedură civilă din 1865 și cele ale modificărilor din perioada socialistă.

Am fost permanent preocupat de problema înțelegerii și aplicării juste a conceptelor utilizate în dreptul procesual, de aceea am încercat să ofer clarificări, să formulez critici și să propun soluții.

În acest sens, am identificat și prezentat noi categorii în materia clasificării căilor de atac (de *reformare* și de *anulare*); forme, formule ori tehnici particulare de exercitare și judecare a căilor de atac (căi de atac de anulare autonome [*recours-nullité autonomes*]; distincția *novum iudicium - revisio prioris instantiae*; tehnica evocării fondului în apel).

Am analizat principiul echipolenței, aplicabil în materia termenelor de exercitare a căilor de atac, identificând rațiunea reală a introducerii ipotezelor reglementate de legislația noastră.

Am cercetat conținutul și sfera unor categorii preluate de Noul cod din dreptul francez, respectiv aceea de 'caracter indivizibil al obiectul litigiului' (sau 'indivizibilitate procedurală') și aceea de 'explicitare a pretențiilor' în apel.

Am încercat să ofer viziunea corectă asupra unei chestiuni puțin sau deloc înțeleasă la noi, cea a controlului asupra faptelor cauzei în cadrul judecății în casație.

Am analizat, sub imperiul vechiului cod, problematica posibilității administrării probelor în etapa reținerii spre rejudecare după casare, iar soluția pe care am re-descoperit-o este în prezent expres prevăzută în codul nou.

Între altele, am criticat adoptarea în Noul cod de procedură civilă a criteriului valoric pentru exercitarea recursului.

Una din contribuțiile pe care le consider importante este clarificarea conceptului de instrumente de natură reparatorie pentru ipoteza nerespectării duratei rezonabile a procesului, și propunerea de soluții de introducere în dreptul nostru a unor asemenea instrumente.

Între rezultatele cercetării în materia dreptului execuțional civil (mai puțin abordată decât materia dreptului judiciar), am prezentat problema conținutului conceptului de cheltuieli de executare care participă la distribuirea sumei obținute din executarea silită ca și creanțe de rangul întâi.

Deasemenea, am prezentat chestiunea situației particulare a onorariului executorului judecătoresc în cadrul cheltuielilor de executare.